

Production studies

Bakalářský seminář III

Jak můžeme konceptualizovat filmový průmysl?

- Vlivnou koncepcí je *modus produkce* (mode of production) podle Janet Steigerové
- Steigerová si přizpůsobuje termín z marxistické politické ekonomie a charakterizuje modus produkce jako systém, který zahrnuje pracovní síly, ale také pravidla práce, techniku a určitý diskurz o tom, jak má vypadat „filmová kvalita“
- Změny v modu produkce Steigerová typologizuje pomocí pojmu *systém* (např. kameramanský systém -> režisérský systém -> systém režisérských jednotek -> centrální produkční systém v rámci rané hollywoodské kinematografie)
- Sugeruje vztah mezi nastavením/změnami modu produkce a filmovým stylem (nejen ekonomické, ale i estetické požadavky) – řada změn v organizaci vyplývá z požadavků na klasický kontinuální styl

Státně-socialistický modus produkce

- Petr Szczepanik v knize *Továrna Barrandov* navrhuje na příkladu zestátněné československé kinematografie (1945 – 1990) koncepci státně-socialistického modu produkce
- Ukazuje mimo jiné, jak změny v organizaci jednotlivých systémů určoval zejména proměňující se vztah k centrálnímu plánování, decentralizaci a recentralizaci čs. filmového průmyslu
- Neexistuje univerzální modus produkce – vždy odráží lokální geopolitická, místní a časová specifika

Současnost mediálních průmyslů

- Od 60. let směřuje hollywoodský filmový průmysl (a později také další průmysly v rozvinutém západním světě) k vertikální dezintegraci
- Studia propouštějí stálé zaměstnance – posouvá se do freelance báze
- Produkci realizují primárně nezávislé produkční společnosti – malé firmy (digitální efekty, kaskadéři, osvětlovači) jsou najímány na projektovou práci
- Z pracovního trhu se stává mnohem strukturovanější typ sítě, který tvoří jádro (ti, kteří mají velkou pravděpodobnost, že dostanou dobré zakázky) a velká periferie lidí, kteří pracují buď jen zřídka, nebo vůbec
- Vytrácí se rozdíl mezi filmovým a televizním průmyslem (oba průmysly jsou z pracovního hlediska těsně propojené)

Above-the-line / Below-the-line

- Pracovníky filmového/televizního průmyslu můžeme dělit do dvou kategorií, v závislosti na jejich pozici vůči projektu a jeho rozpočtu
- **Above-the-line**: ústřední kreativní pozice (režisér, scénárista, producent...), do nichž se investují náklady bez ohledu na to, jestli se film nakonec vyrobí (peníze lidem, kteří projekt připravují)
- **Below-the-line**: lidé, kteří jsou najímáni (a placeni) až ve chvíli, kdy projekt vstupuje do fáze produkce (osvětlovači, asistenti produkce, runneři...)
- Mezi těmito dvěma skupinami se v současnosti vytvořila větší propast než dříve (prekarizace práce, kariérní nejistota, tlak na výkon a reputaci)

Typy
produkčního
výzkumu

Reflexivita produkčních kultur

- V opozici k „naivní etnografii“ chápe John T. Caldwell produkční kulturu jako komunitu, která vytváří vlastní interpretační rámce, analyzuje a teoretizuje svoji praxi a komunikuje vysoce kódovaným způsobem (často na základě korporátních scénářů)
- Tato (sebe)reflexivita produkčních kultur se odráží jak v komunikaci (rozhovory, veřejná prohlášení), tak v cirkulaci znalostí (příručky, předávání zkušeností na place) a nejrůznějších průmyslových „artefaktech“ (tzv. *deep texts* – korporátní videa, demo materiály...)
- Podle Caldwellova je nutné vyvarovat se slepého přejímání průmyslové rétoriky a argumentace a tyto výstupy kriticky číst jako nástroje pečlivě kultivované, ale i podvědomé sebe prezentace

Výzkum
profesní
identity

Analýza průmyslových rituálů

- Zkoumá některou z ritualizovaných praxí (masterclass, konference, pitchingové fórum...) a kriticky analyzuje její diskurz
- Příklad: Králová, Lucie (2016): „*Head and Stomach*“: *Formát masterclass jako východisko pro zkoumání představ o dokumentárním filmu v systému televize veřejné služby*
- Chápe masterclass jako kultivační rituál, v němž přizvané autority (v tomto případě zástupci skandinávských televizí) zprostředkovávají účastníkům svoje představy o tom, co je to „úspěšný“ a „kvalitní“ dokumentární film

Etnografický výzkum produkční komunity

- Typicky zkoumá každodenní práci a fungování filmového/televizního štábu nebo konkrétního oddělení (scénářistický tým, kameramanský tým, produkční jednotka...)
- Příklad: Pjajčíková, Eva (2014): *Kostlivec z cukrátek. Seriál První republika mezi různými koncepcemi kvality*
- Zaměřuje se na scénářistický tým, který se nacházel v centru rozdílných přístupů a který dále do projektu vnášel představy o „dobrém“ seriálu
- Práce ukazuje, jak se různé koncepce a specifické podmínky vývoje a produkce promítly do výsledné podoby seriálu
- Realizaci výzkumu umožnila studentská stáž, kterou autorka ve scénářistickém týmu absolvovala

Případová studie produkční společnosti / jiné instituce / konkrétního projektu

- Výzkum si klade za cíl postihnout některé klíčové aspekty spojené s realizací konkrétního projektu (film, seriál) nebo fungováním vybrané instituce (produkční společnosti, internetové televize...)
- Příklad: Vašíčková, Dorota (2017): *Stream.cz a jeho originální seriálová tvorba*
- Analyzuje produkční a dramaturgické postupy VOD platformy Stream.cz
- Rozkrývá unikátní pozici televize v domácím mediálním průmyslu
- Opírá se o polostrukturované rozhovory a textuální analýzu

Aktuálně
připravované
Bc. práce

